

משיכת חבל של אמת

שגרה לחקר המתחים הכרוכים באמת.

1. זהו שאלה הקשורה באמת - טענה שנויה במחלוקת, הגורסת כי דבר מה נכון או לא נכון - מתוך ידיעה כי לשני הצדדים יש הוכחות, שיכולות לשמש את התלמידים.
2. שאלו את התלמידים אם יש להם דעה בעניין (זה בסדר גמור גם אם אין דעה).
3. שרטטו תרשים של "משיכת חבל" על הלוח (או הדביקו פיסת חבל על הלוח והשתמשו בפתקיות הדביקות כדי להפוך את העניין לדרמטי יותר). הסבירו, כי התלמידים יכולים להוסיף שני סוגים של דברים. האחד הוא הוכחות - משיכות בכיוון של "כן, נכון" או בכיוון של "לא, לא נכון". הדבר האחר שניתן להוסיף הוא שאלה אודות עצם משיכת החבל, שאלה שמטרתה בקשת מידע נוסף, או התמקדות באפשרות של "מה אם" ננסה את הדבר הזה, או את הדבר הבא - מה יכולות להיות התוצאות?
4. סיימו את השיעור בכך שתשאלו את התלמידים אילו רעיונות חדשים יש להם בנוגע לסוגיית האמת. האם נוכל להחליט כעת? האם אנשים מסוימים נוטים לכיוון אחד, בעוד שאחרים נוטים לכיוון אחר? האם התשובה הטובה ביותר נמצאת ב"אזור האפור" - האם רוב הזמן הדבר נכון, או אולי רק בחלק מן הזמן? איך ניתן ליישב את העניין, אילו היינו נדרשים לעשות כן?

המטרה: איזה סוג חשיבה מעודדת שגרה זו?

היא מעודדת את התלמידים לתהות לעומק אודות ה"משיכה" של גורמים שונים, שיש להם רלוונטיות לשאלת האמת. היא גם מסייעת להם להבין את המורכבות העמוקה של הנושאים הקשורים באמת, ואשר עשויים להיראות כ"שחור-לבן" על פני השטח.

יישום: מתי והיכן ניתן להשתמש בכך?

ניתן להשתמש בשגרה בכל מצב שבו עלולות שאלות הקשורות באמת, ובמקרים שבהם יש לשקול הוכחות, בין אם מקורן בידע כללי או במשאבי מידע כמו עיתונים או אנציקלופדיות או באינטרנט. שאלות הקשורות באמת יכולות להתעורר בהקשר לנושאים הקשורים בבית הספר או בחיי היום-יום. כותרות העיתונים עמוסות לעיפה בטיעונים של פוליטיקאים ושל גורמים אחרים, שאותם ניתן לבחון ולהעריך. המדע מעלה נושאים רבים, למשל - האם מזון שעובר הנדסה גנטית מסוכן, או מה גילו של העולם. ההיסטוריה רצופה במחלוקות אינסופיות, לדוגמה, מי באמת אשם במלחמה מסוימת, או איך נראו חיי היום-יום בזמנים שונים.

לאורך ההיסטוריה. יצירות ספרותיות רבות יוצרות מתח על ידי כך שהן מספקות רק פיסות מידע ממש עד לסוף העלילה: האם יעלה בידי הקורא להבין מי הוא האשם האמיתי, או איזה סוד מן העבר מסתירה הגיבורה, עוד טרם יגיע לסוף הסיפור?

השקה: מהן כמה עצות אפשריות להפעלה של השגרה ולשימוש בה?

שגרה זו בנויה על היכרותם של הילדים עם משחק "משיכת החבל", כאמצעי שיסייע להם להבין את הכוחות המורכבים ש"מושכים" בכל אחד מצדי השאלה הקשורה באמת (קיים גם מבנה של "משיכת חבל" עבור דילמות של הגינות, בעל מאפיינים בסיסיים זהים). במסגרת השגרה נעשה שימוש בחבל או בתרשים כדי לייצג את המשיכות לכיוון ה"נכון" או ה"לא נכון" במהלך הערכתו של טיעון מסוים. משיכת החבל מתקיימת בין "נכון" ו"לא נכון". עזרו לתלמידים לחשוב אודות הגורמים השונים שמושכים בצדו האחד של החבל או בצדו האחר, כמו גם אודות שיקולים נוספים הקשורים בנושא. כפעילות המשך טבעית, ניתן לאפשר לתלמידים לחקור עובדות הקשורות לשאלות שכתובות מעל לתרשים "משיכת החבל".

פותח על ידי Project Zero, מרכז מחקר
בבית הספר לחינוך של אוניברסיטת הרווארד

מרדכי נרקיס 11, ירושלים 9246115
טלפון. 02-6436881
office@brancoweiss.org.il
www.brancoweiss.org.il

ברנקו וייס
חינוך. חשיבה. יוזמה